

KAZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ
Kazım Karabekir Faculty of Education

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNIVERSITY

KÂZIM KARABEKİR EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
JOURNAL OF KÂZIM KARABEKİR EDUCATION FACULTY

Araştırma Makalesi

Doi: 10.33418/ataunikkefd.886566

**ALMANCA SÖZLÜ İLETİŞİM SÜREÇLERİNDE KARŞILAŞILAN
KONUŞMA GÜÇLÜKLERİNİ GİDERMEYE YÖNELİK
EYLEMLER**

**ACTIONS TO REMOVE SPEECH DIFFICULTIES IN GERMAN ORAL
COMMUNICATION PROCESSES**

Melik BÜLBÜL

Atatürk Üniversitesi, Erzurum, Türkiye

e-posta: bulbulm@atauni.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-1799-6409

Sabiha BÜLBÜL

Erzurum Anadolu Lisesi, Erzurum, Türkiye

e-posta: sabihabl25@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-1877-6977

Başvuru Tarihi: 25.02.2021 Yayına Kabul Tarihi: 06.10.2021 Yayınlanma Tarihi: 30.12.2021

Atıf/Citation: Bülbül, M., & Bülbül S. (2021). Almanca sözlü iletişim süreçlerinde karşılaşılan konuşma güçlüklerini gidermeye yönelik eylemler. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 332-356. Doi: 10.33418/ataunikkefd.886566

Öz

Bu çalışma iki aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama Erzurum Anadolu Lisesi 9/-C sınıfından oluşan öğrenci grubunu (37) içerirken; ikinci aşama Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi ABD 1. sınıf öğrencileri grubunu (70) içermektedir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden uygulama biçimleri deseni kullanılmıştır. Gözlem (sürekli), görüşme (yüz yüze ve uzaktan), denetleme, sorgulama ve verileri değerlendirme evreleri sürece dâhil edilmiştir. Çalışmada bu yanıyla, söz konusu grup öğrencilerinin konuşma yetersizliklerinin giderilmesi amaçlanmıştır. Her bir aşama 12 haftalık bir süreyi kapsamaktadır. Bu sayede yükseköğretim kurumları özelinde ve ortaöğretim lise özelinde öğrenci gruplarının aynı konu/sorun odaklı eylem alanına yönelik faaliyetlerinin, dil becerilerinin tanımlanması, aksaklıklarının belirlenmesi ve bunların üstesinden gelme stratejilerinin neler olması gerektiği noktasındaki ilkelerin belirlenmesine yöneliktir. Yanı sıra bu iki farklı grubun aynı sorun ağına bağlı olarak tutumlarının ve algı düzeylerinin belirlenmesiyle, bu sorunların giderilmesine yönelik önlemlerin ve ön çalışmaların hazırlanmasına dönük katkıların tespiti içinde, özgün öneme sahip stratejilerin oluşturulma imkânları elde edilmiştir. Ders saatlerindeki sınırlı program ile lise öğrenci grubunun aynı soruna yönelik çözüm odaklı eylemleri, fakülte öğrencilerine mukabil daha düşük seviyede gözlenmiştir. Nitel veri analizleriyle elde edilen bulguların sistematik bir gösterge çizelgesi üzerinden öğrencilerin konuşma becerilerine yönelik güçlüklerin ortadan kaldırılması amacıyla eylemsel olarak ileri sürülen, sorun giderici ilkeler on aşamada

Bülbül, M., & Bülbül S. Almanca sözlü iletişim süreçlerinde karşılaşılan konuşma güçlüklerini gidermeye yönelik eylemler.

olumlu sonuç verirken; fakülte öğrenci grubunun bu sürece daha kısa sürede olumlu sonuç/ reaksiyon gösterdiği gözlenmiştir. Araştırmanın bulgu/sonuçlarına göre, uygulama sürecince her iki farklı gruptaki öğrencilerin sözlü iletişim becerileri çalışmalarında, konuşmaya yönelik güçlüklerin aşılmasında haftalara göre belirgin düzelmeler izlenmiştir. Diğer becerilerin de sürece dâhil edilmesiyle, konuşma etkinliklerinin grup öğrencilerin sözlü iletişim becerilerine önemli ölçüde olumlu etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma, yayın şartları bağlamında, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu ölçütlerine göre onay almış bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sözlü İletişim Becerisi, Dil, Eğitim, Sözlü Anlatım

Abstract

This study consists of two stages. The first phase includes the Erzurum Anatolian High School 9th grade student group (37), while the second phase includes the Kazım Karabekir Faculty of Education German Language Education department 1st grade students group (70). With this aspect of the study, it was aimed to eliminate the speaking disabilities of the students in the mentioned group. Each stage covers a period of 12 weeks. In this way, it is aimed at determining the principles of defining the language skills of the activities of the student groups in the same subject / problem-oriented action area in the higher education institutions and in the secondary education high school, determining the defects and the strategies to overcome them. In addition, by determining the attitudes and perception levels of these two different groups depending on the same problem network, it was possible to create strategies with unique importance in determining the contributions to the preparation of precautions and preliminary studies to eliminate these problems. Solution-oriented actions of the high school student group towards the same problem with the limited schedule in class hours were observed at a lower level compared to the faculty students. While the problem-solving principles put forward in order to eliminate the difficulties of students' speaking skills through a systematic indicator chart of the findings obtained through qualitative data analysis, yielded positive results in ten stages; It was observed that faculty student group showed positive results / reactions to this process in a shorter time. According to the findings / results of the study, significant improvements were observed by weeks in overcoming speaking difficulties in the oral communication skills studies of the students in both different groups during the application process. It was concluded that speaking activities significantly affected the oral communication skills of the group students by including other skills. The study has been approved according to the criteria of Atatürk University Educational Sciences Ethics Committee in the context of publication conditions.

Keywords: Verbal Communication Skills, Language, Education, Verbal Expression

GİRİŞ

Dil olgusu üzerine yapılan sayısız denebilecek tanım mevcuttur. Dilin bir iletişim aracı olmasından, insanın içsel faaliyetlerinin düşün ve duygu odaklı dışavurumunu sağlayan en amil vasıta olmasına değin pek çok paradigmanda tanıma sahip canlı bir işleve sahip olgudur. Yapılan literatür taramasına göre, Humboldt'a göre dil, düşünceler yaratan bir etkinlik (das bildende Organ des Gedanken), zihnin sürekli tekrarlayan bir faaliyeti (ewig wiederholende Tätigkeit des Geistes) yani energeia, bir logos (dil ve düşünce bütünlüğü), ve bir ulusun ruhunun dışa vurumudur, yani henüz tamamlanmamış ve etkinliği devam eden süreçler bütünüdür (energeia) (Humboldt, 1995, s. 75). Kelimeler evreninde kültürel bir süreci de içinde barındıran dil insanlar arasında sayısız alanda sağlıklı iletişim kurulması için ihtiyaç duyulan en büyük vasıta denebilir (Aksan 2017, s. 13). Bu yanıyla yaşam tarzına dair her türlü faaliyeti kapsamı içine alır ve insanın yaşam alanına ait iletişimsel bütün faaliyetleri de kendi gücü ile düzenler. Bu aşamada sağlıklı iletişim süreci, kendini eyleme dâhil eder. Dil toplumsal yanı ve bireysel özelliği ile pasif sistemsel bir dizge ve de eylemsel aktif bir zeminine sahip çok yönlü bir araçtır aynı zamanda. İletişim süreçlerinde toplumsal uzlaş zemininde, sistemsel olarak yer alan yanı ile yani dural bir olgu olması yanında, bireysel kullanıma dönük iletişimsel merkezli aktif yanı ile de insan yaşamında önemli bir işleve ve yere sahiptir (Townend & Walker, 2006, s. 41).

Yaşam alanlarının her karesinde izler taşıyan ve etkin olan dil, insanlar arası iletişim becerileri süreçlerinde sağlıklı bir ortamın oluşması için ve durum hayati değer taşıdığından doğru ölçütlerde ve ortam koşullarında doğru mesajın iletilmesi ve alınması, iletişimin süreci bakımından hayati öneme sahip süreçlerdir (Özkırmılı, 2001, s. 35). Bu bağlamda dil kullanım becerileri ve sürece dâhil kişi/kişilerin algı düzeyleri, ortam koşulları, bağlama yakınlık dereceleri, yaşanan çevrenin dil kullanım özellikleri bir bütün olarak iletişim süreçlerini olumlu ve olumsuz yönde belirleyen faktörlerdir (Özkırmılı, 2001, s. 35).

“Bir dil, onu konuşanların boylarına, yaşadıkları coğrafyalara, bölgelere, yetişme tarzlarına, sosyal ve kültürel düzeylerine, eğitimlerine, meslek gruplarına, yaşlarına vd. göre gelişir, değişir ve şekillenir” (Alyılmaz & Alyılmaz, 2018, s. 9). Çok kısa mesafelerde bile değişen konuşma dili, o bölgedeki insanlar tarafından anlaşılrsa da başka bölgelerdeki insanlarla iletişim kurmada zorluklar çıkarabilir. Bu da dil kullanım süreçlerinde bölgesel farkların doğurabileceği güçlüklerin ne denli önemli ölçüde olduğunu göstermektedir. Canlı bir organizma olarak da tanımlanabilen dil (lebendiger Organismus), dış etkenler yanında bir de kendi içi dinamikleri içindeki değişimlerle her zaman diliminde onu kullananlar için kimi güçlükleri barındırdığı bir gerçektir (Humboldt, 2011, s. 81).

Dilin yöresel etkilerinin de dikkate alınmasıyla bireysel dil algılarının ve toplumsal uzlaşma zemininde geçerliği olan standart dil uygulama biçimlerinin dilsel tüm iletişim kanallarında etki faktörü olarak karşımıza çıktığı bilinmektedir (Kıran, 2016, s. 38). Bu aşamada dil kullanım becerilerine dönük olarak, bireyin /öğrencinin iletişim odaklı sorunlarının varlığı bahse konu olan araştırmanın ana eksenini oluşturmaktadır denebilir (Özbay, 2005, s. 43). Uzun yılların gözlem ve uygulama sahasını da içine alan verilerin kuşağında sorunsal alanın tespiti ve bunların üstesinden gelme ölçütlerinin oluşturulması yoğun bir verinin analiziyle ortaya çıkmıştır. Birey, bulunduğu ortamın kendine uygun koşullarında nasıl konuşması gerektiğinin normlarında sıkıntı yaşadığında, kendini yeterince ifade edememe ve dolayısıyla sosyal çevresiyle sağlıklı iletişime geçemediğinden, bu sorundan kaynaklanan pek çok güçlük yaşayabilmektedir. Sınıf ortamı, iletişim sorunlarını ortadan kaldırıp bireylerin iletişim becerilerini geliştirmeye katkı sunamazsa bireyler ve kuşaklar arası çatışmalar ortaya çıkacaktır (Korkmaz, 1996, s. 43). Öğrencileri yaşamın şartlarına hazırlayan okullarda konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik kayda değer çalışmaların yapılması gerekmektedir. Öğrencilere verilecek konuşma becerilerine yönelik eğitim; onların etkili, açık, anlaşılır ve akıcı konuşabilmelerini sağlamalıdır. Öğrencilerin bilgi eksiklikleri giderildikten sonra onlara pratik yaşamda karşılığı bulunan gerçek iletişim durumlar göz önünde bulundurulup etkinlikler ve uygulamalar yaptırılmalıdır (Richards, 2003, s. 2).

İletişime dönük ilk katılımcı reflekslerimizin, dilsel iletişim süreçlerinde ana dil modeli üzerinden gerileştirildiği bilinmektedir (Bülbül, 1992, s. 89). Ana dili modeli üzerinden birey dil edinimini ve edinç düzeyinin refleksler dizi içinde beceriye dönüştürür. Bu model üzerinden ikinci dayatma olgusu olarak öğrenmesi gereken yabancı dili ön öğrenmelerle gerçekleştirdiği ana dili modeli üzerine inşa eder. Bu pozitif ve negatif transferleri de beraberinde getiren karmaşık bir süreci tetikler. Önceki öğrenmelerin sonraki öğrenmelere olumlu veya olumsuz etkisinin izleri bu süreç içinde yerini alır. Dilbilimsel kuramları bağlamında da dil edinim süreçleri ile ana dil modelinin dili kullanma aşamasında hangi başmaklarda etkili olduğu araştırma konularının ana ilkesidir (Onan, 2015, s. 91). Yüzeysel ve derin yapı ilişkisi (Oberflächenstruktur und Tiefenstruktur) ağında, konuşma eylemi içinde konuşanın ve dinleyenin dilsel mesajı

hangi anlam zemini ölçütlerinde ve neye (kastedilen anlam alanı) bağlı olarak anladığı ya da anlaması gerektiği, iletişimin ana sorunu olaya devam etmektedir (Bülbül, 2019, s. 134). Anlamın serüveni alımlama süreçlerine bağlı olarak, dinleyenin algı düzeyine uygun kodlamalar yapıp yapmamasıyla da paralel bir akış sergiler.

Dilin uygulamaya dönük bu yüzü en sorunsal yanını oluşturur. Konuşma yoluyla iletişime girme süreci daha sonra gelen yazılı iletişim (yazılı anlatım) süreçlerinden farklı olarak dilin eylemsel ve aktif yanının işlevsel kılınmasıyla konuşma ortamına çokgenli/çok yönlü bir etki eder. Bu da iletişimin kodlarının çözülmesi noktasında öğrencide tam bir alımlama eyleminin gerçekleşmesiyle mümkündür. Ancak bu süreç her zaman istenen düzeyde gerçekleşmeyeceğinden konuşma becerilerine dönük dil uygulama çalışmaları en sorunlu alanı oluştururlar (Bülbül, 2001, s. 182). Her ne adar konuşma dilinde sadece anlaşılabilirlik ölçütleri dikkate alınarak kısa kodlama (elyptische Sprache) yoluyla iletişim kurulmaya yönelme söz konusu oluyorsa da, bu durum kendine has kimi güçlükleri de beraberinde getirmektedir. Ses, şekil ve sözcük seçme gibi reflekslere dayalı iletişim süreci, vurgu, tını, iniş ve çıkışlar akustiği ile de anlamsal yapıya etki eden bileşenleri içinde barındırır (Deniz, 2003; Kansızoğlu, 2012).

Toplumsal yazı normları yanı sıra yazı dilinde kullanılan ifade biçimleri, konuşma dilinde daha esnek bir kullanım biçimine bürünebilirler. Her birey kendi konuşma stili ile anlaşma kanalı oluşturur. Yapılandırmaya yönelik bu bireysel dil kullanımı, toplumsal normlardan oluşan yazı dilinin standartlarının dışına çıkar (Börekçi, 2009). Birey, bu özel kullanım biçimiyle iletişim duvarını aşmak için özel bir çaba harcamak durumundadır. Konuşma dilinin iletişime yani anlaşmaya dönük bu eylem aralığı bazı anlaşma güçlüklerini de beraberinde getirir. Bölgesel yaşam biçimi farklılıkları ve dil becerilerine hakimiyet seviyeleri de sürece dâhil olunca sorunsal ağ daha da geniş bir yelpazeye yayılmaktadır (Baş, 2011, s. 110). Konuyla ilgili araştırmalar da ortaya koymuştur ki, yazı diliyle iletişim olanaklarının, kırsalda yaşayan öğrencilere oranla, şehir ortamında yaşayan öğrencilere göre cinsiyet farkı gözetmeksizin standart dilin sınırlarını daha fazla aştıklarını ve iletişime katkı oranlarının daha düşük olduklarını göstermiştir. Şehirde yaşayan öğrencilerde ise erkek öğrencilerin yazma çalışmalarında daha çok konuşma dili izlerine rastlanmıştır (Erdoğan, 2012; İlanbey, 2016; Şimşek, 2016). Konuşma becerilerinin dil dizgesi içinde yazı dilinin üst kodlarından etkilendiğinden, bireysel dil algısı ve becerisi ile standart dil olgusu ve becerisi belli noktalarda dilbilimsel psikolojisi gereği çatışmalar doğurabilmektedir. Sınıf ortamında öğrencilerin konuşma becerilerine dönük olarak en önemli sorunlardan birinin de yöresel dil kullanımlarının iletişime dönük zorunlu standart dil kurallarını dayatması ve bu nedenle öğrencinin konuşma eylemine çekinik olarak katılmasının doğurduğu dil tıkanmışlığıdır (Menze, 2003: 14.). Bunun soruncu olarak öz güven ve öz denetim sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu da öğrencinin daha sonraki dil eylem faaliyetlerinde geri itme ve katılım göstermeme sorununu tetiklemiştir. Üstesinden gelememe sendromu şeklinde sınıf ortamında kendini gösteren bu sorun öğrencinin sözlü iletişim becerilerine olumsuz etki etmiş ve daha sonraki ders içi bireysel veya grup çalışmalarında önemli bir engel olarak yer almıştır.

İçsel gücün kendini ortaya çıkarmasıyla bağlantısı olduğu anlaşılan bu gibi farklılıkları yaratan başlıca nedenin, Humboldt'a göre yine ortaya çıkış şartlarında aranması gerektiği söylenebilir. Genel olarak insanların tümünde bulunan konuşma/iletişim itisinin/gücünün, rahat bir biçimde ya da engellerle karşılaşarak insanların içinde bulunan içsel/tepisel gücün içinden geçip, iyi veya kötü bir biçimde kendini dışa vurma çabası, dillerin farklılığının nedeni olarak görülebilir (Humboldt, 1949: s. 15). Bu noktada, itici gücün, dışavurum hareketiyle aldığı farklı biçimler,

insanlığın tinsel gücünden aldığı payın oranıyla belirleniyormuş gibi görünmektedir. Bu pay, konuşma gücünün (Kraft der Rede) ne dereceye kadar engellenip engellenmediğini ve dilin alacağı kullanım etki sahasının oranıyla ölçülebilir. Öğrenci, içinde bulunduğu ortamın koşullarına koşut olarak konuşma becerilerini zaman içinde eylemsel katılım ölçüsünde düzeltebilmekte veya çekinik etmenler etkili olduğunda, konuşma isteksizliği çekmekte, aktif katılım istencini içinde barındıramamaktadır. Gözlemler de ortaya koymuştur ki, sınıf ortamında öğrenciyi diğer dil becerilerini kazandırma süreçlerinde yer alan çalışmalara oranla, konuşma becerilerinde etkin olarak kullanılan teknik ve taktikler öğrencinin zaman aralıkları içinde kademe kademe konuşma sürecine dâhil olduğu tespit edilmiştir. Bu süreçte öğretmenin/ders hocasının, öğrenciyi iletişim sürecine sürükleyen etkinlikleri oyunsu bir ortam sayesinde veya bireysel etkinlikleri, mini metinlerle sınırlı tutması sayesinde gerçekleştirebildiği gözlenmiştir. Konuşma eylemine katılan öğrencinin, diğer dil becerilerinden edindiği sosyal ve biyopsikolojik rahatlık/güvenin daha fazla ve etkili olduğu tespit edilmiştir.

Sözlü iletişim becerileri etkili yöntemlerle sınıf ortamında daha verimli sonuçlar doğurmuştur. Özellikle bireysel olarak ilgilenilmesi öğrencinin konuşma süreçlerine daha istekli ve aktif katılımının sağlanmasını desteklemiştir. Diğer yandan alıştırmaların soru ve dönüt alma eylem aralıklarında öğrencinin öz güvenini tazelediği ve daha sonraki ödev ve etkinlik süreçlerinde istekli olduğu da tespit edilmiştir. Sınıf ortamında çeşitli etkinliklerin yapılması öğrencilerin konulara odaklanmasını sağlayan önemli uyarlar olmuştur. Özellikle mini metinler, küçürek öyküler, özlü sözler üzerinden yürütülen kısa alanlı yorumlama işlemleri öğrencinin kendini ifade etmede daha uyarıcı olduğu gözlenmiştir. Mini metinlerin düşünce ve yorumlama etkinliklerinde öğrenciye rahat ve ifade edilmesine imkân verdiği ve daha esnek alanlar doğurduğu tespit edilmiştir (Karaz, 2020, 45). Etkinlikler arasında çağrışımsal olarak tetikleyici ve sürükleyici güç olması hasebiyle, bir sonraki etkinliklerin zincirleme olarak uygulanmaya sokulması da konuşma becerisini olumlu yönde etkilemiştir. Konuşma eylemlerinde uyarıcı ve motivasyonu artırıcı olması bakımından uygun metinlerin veya konuların seçilmesi ayrıca uyarıcı olan hususlardır (Kellogg & Raulerson, 2007; Eryılmaz, 2015; Güler, & Mert, 2020, s. 223). Sözlü iletişim becerileri edinim ve uygulama süreçlerinde en yaygın kullanım güçlüklerini şöyle sıralayabiliriz: yazı dili ile konuşma dilinin kullanım normlarının farklılıklarından kaynaklanan algılar, içselleştirilmemiş ifade kalıplarının kullanamama güçlüğü, saygınlık kaybına ve zedelenmesine uğrama tehdidi ve düşüncesi, yerel ağız kullanımlarının belirleyici olması nedeniyle yaşanan ikilem, ödevler ve iş gücü sürecinde yapılması gereken yeterli tekrarın bıkkınlık vermesinden kaynaklı tutukluluk hâli, bireysel dil kullanımlarının yarattığı açmazlar, yabancı dil olgusunun başlı başına bir dayatma olarak öğrencinin belleğinde aşılabilir bir sorun olduğu yanılgı, yöneme bağlı çalışma yetersizlikleri ve yanlışlar, yanlış yaparım korkusu, yabancı dil olgusunun kültür taşıyıcı olması nedeniyle kültürel bağlama dayalı ifade biçimlerinin ana dilde eş değer anlamlara örtüşmemesi, telaffuza bağlı bariz hatalar ve diğer faktörlerden kaynaklı engelleyici güçlüklerdir.

Diğer yandan, zamanla öğretmenin ders ortamında dersin seyrini ve biçimi değiştirmek kaydıyla, öğrenciyi aktif katılımcı olarak ders akışına dolayısıyla konuşma sürecine yönlendirmesi, öğrencinin sözü edilen olumsuzluklardan önemli ölçüde sıyrılıp özgüven kazandığını göstermiştir. Bu noktada en önemli kuralın, konuşma etkinliğine bizzat aktif olarak katılmanın gerekli olduğu gerçeğidir. Bu süreç kolay olamamaktadır. Çünkü öğrenci bireysel kaygılarından ve sınıf ortamının yarattığı saygınlık kaybı tehdidinden dolayı, bu güçlükleri zamanla aşabilmektedir. Az da olsa bir kısım öğrenci,

bu sorunlardan kurtulamamakta ve bunlarla beraber yaşamak zorunda kalmaktadır (Ur, 2018, s. 45). Dolayısıyla öğrencinin sözlü iletişim becerilerini istendik düzeye çıkarmak için yaratıcı konuşma etkinliklerine onu katmak ve etkin biçimde konuşma sürecinde katılımcı olmasını sağlamak gerekli olmuştur. Öğrencinin yukarıda adı geçen konuşma güçlüklerinden kendisini arındırması, uygun yaklaşım biçimlerinin öğretmen tarafından seçilmesine ve yöntemin bu sürece uygun olarak belirlenmesine bağlı olduğu tespit edilmiştir. Uygun yaklaşım biçimlerinin yöntemsel olarak öğrenciyi konuşma eylemine dâhil etmiş ve refleks oluşturmaya yardımcı olmuştur. Öğrenci bu sistem dışı biçimindeki uyarılma ile konuşma sürecine kendini zorunlu olarak katılımcı yapmış ve diyaloglarda geçen yanıtlamalar kısmında kendince düşünceler ve karşılıklar oluşturmaya çabalamıştır. Bunun diğer becerilere dönük olarak da motivasyon kaynağı olduğu gözlenmiştir. Öğrenci öz güven duygusuna bağlı olarak yazma ve okuma becerilerine yönelik uyarıcı gücü kendinde keşfederek anlama ve yorumlama süreçlerinde etkili olmaya çabalamıştır. Bu hâliyle dil becerilerinde bütünsel olarak bir katılım ruhunu elde ettiği tespit edilmiştir. Duyduğunu gördüğünü ve okuduğunu anlama becerilerinin bu eylemsel katılımcı ruhuyla tetiklendiği belirlenmiştir. Çünkü konuşma becerileri aktif bir süreci zorunlu kıldığı için öğrenci bu aşamayı becerdikten sonra diğer becerilerde dış uyaranların denetim etkisi olmadığından daha rahat bir süreç yaşamış ve başarılı olmuştur. Konuşma becerileri etkinlikleri diğer dil becerilerinden farklı olarak öğrencinin veya bireyin bizzat eylemsel olarak ortamda kendini ortaya çıkarması ve dikkatleri üzerinde toplaması durumunu doğuracağından diğer dil becerilerinden farklı uyarıcıları konuşma üzerinde baskıcı ve etkili kılması doğaldır (Ur, 2018, s. 42).

Etki-tepki süreçlerinin önemli bir safhası olan dil üzerinden konuşma yoluyla iletişim sürecinin gerçekleştirilmesi, doğal olarak bir iletişim kanalını, bir diğer uçta yer alması gereken alıcıyı, uyarıcı bir anlam öbeğini ve sağlıklı bir biçimde iletişim devresinin kapanmasını yani iletişimin gerçekleşmesini zorunlu kılar. Dil insanın doğasında içkin bir olgu olarak yer alır (Uygur, 1994, s. 12). Bu nedenle iletişime dayalı tüm ortam koşullarının iletişimin gereklerini yerine getirmesi beklenir. Bu halkalardan birinin eksikliği iletişime bağlı pek çok sorunu da beraberinde doğurur. Sonuçta istenen iletişim ağı kurulamaz. Yaratıcı dil becerilerinin her kademesinde olduğu gibi konuşma becerilerinin de yaratıcı süreçleri öncelikli olarak yaratıcı okuma, anlama ve yorumlama evrelerine olumlu etki ederek, yaratıcı düşünme faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Sözlü iletişime dayalı problemin ekseninde yer alan belli başlı konuşma güçlükleri bu çalışmada tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak öğrencilerin genelde konuşma eyleminde bulduklarında ortaya çıkan güçlükler tespit edilerek incelenmiştir. Sorunun giderilmesine dönük olarak, sınıf içi ve sınıf dışı ödev etkinlikleri sayesinde izlenen yöntemsel uygulamalar etkin kılınmıştır ve başarılı sonuçlar elde edilmiştir.

Benzer çalışmalardan ayırt edici özellik olarak bu çalışmada, konuşma güçlüklerinin giderilmesi için uyarıcı konu kesitleri seçilmiş, bu süreç başlatılmadan önce sınıfın dil algısı ve dil seviyesi tespit edilmiştir. Öğrenciler periyodik olarak bireysel ve küçük gruplar hâlinde konuşma eylemine yönlendirilmiştir. Her konuşma etkinliği içinde öğrencilerden tek tek dönütler alınmış ve ilk safhada hatalar değerlendirilmemiştir. Gelişigüzel konuşma eylemlerinden sonra öğrencilerin belli bir öz güven duygusu seviyesine ulaştıkları gözlenmiştir. Daha sonraki etkinliklerde öğrencilerin kullandıkları fiil çekimlerinin ve isim tanımlıklarının (artikellerin) düzeltilmesi sağlanmıştır. Bu işlem gerçekleştirilirken, konuşmalar/diyaloglar pek kesilmemiş; uygun aralıklarda gerekli uyarılar ve düzeltmeler yapılmıştır. Bu yöntemin öğrencilerle motivasyon bakımından da olumlu sonuçlar verdiği tespit edilmiştir. Sınıf ortamında ve hem de ödev niteliğinde

öğrencilere sesli okuma ve sık tekrar etme görevleri verilmiş, bunun sonucu olarak öğrenciler daha rahat ve kolay konuşma eylemine isteklendirildikleri gözlenmiştir. Ödevler tek tek incelenmiş ve birlikte değerlendirilmiştir. Yoruma dayalı ifadelenmelerin, öğrencinin serbest düşünme becerilerini tetiklediği görülmüştür. Çağrışım halkalarından da yararlanma dürtüsüyle, konular arası ilişkilendirmelere yönelik üretici yorumlara da rastlanmıştır. Öğrencide tonlama, vurgu, entonasyon ve telaffuz ayrıntıları eylemsel olarak gerçekleştirilmiş ve bu noktalarda belli bir farkındalık oluşturduğu görülmüştür. Konuşma dilinin diğer dil becerilerinden farkının eylemsel olarak görülmesi de sağlanmıştır. Öğrenci, hata yapmaktan korkmaması gerektiği bilinç düzeyiyle daha rahat konuşma eylemine katılmış ve kendini denetleme algısı kendiliğinden gelişmiştir. Bu sayede daha denetlenebilir ve kontrollü bir konuşma sürecini de kendilerinin takip edebilecekleri tespit edilmiştir. Konuşma becerilerinin eylemsel olarak, bizatihi öğrencinin sürece dâhil edilmesi ile sağlanabileceği kanaati hâsıl olmuştur. Çekinik kalma, utangaçlık, içe kapalılık, sosyalleşememe ve benzeri sorunların konuşma becerilerinin en büyük güçlüklerinden olduğuna tanık olunmuştur. Öğretmenin tutumunun ve seçilen ders materyallerinin, bu sonuçlar dikkate alınarak gözden geçirilmesi gerekliliği dikkate değer hususlardır.

Bu çalışmada aşağıda sıralanan, hem lise 9. Sınıf öğrencilerinin ve hem de fakülte 1. sınıf öğrencilerinin sözlü iletişim becerilerine/konuşma eylemlerine engel olan ve giderilmesi gereken güçlükler irdelenmiştir:

- Öğrencinin konuşma eylemine katılımını engelleyen bireysel-içsel hususlar,
- Bulunduğu ortam koşulları,
- Hata dolayısıyla yaşayacağı saygınlığının zedelenmesi korkusu,
- Gülünç duruma düşeceği hissi,
- Ders dışı ortamlarda yeterli çalışma yapamama ve isteksizlik,
- Tekrar yapmaktan usanma hissi,
- Telaffuz yanlışlığına bağlı tutukluk,
- Ders hocasının empati yapamama sorunu ve öğrencinin kendini dışlanmış ve yalnız hissetmesi.

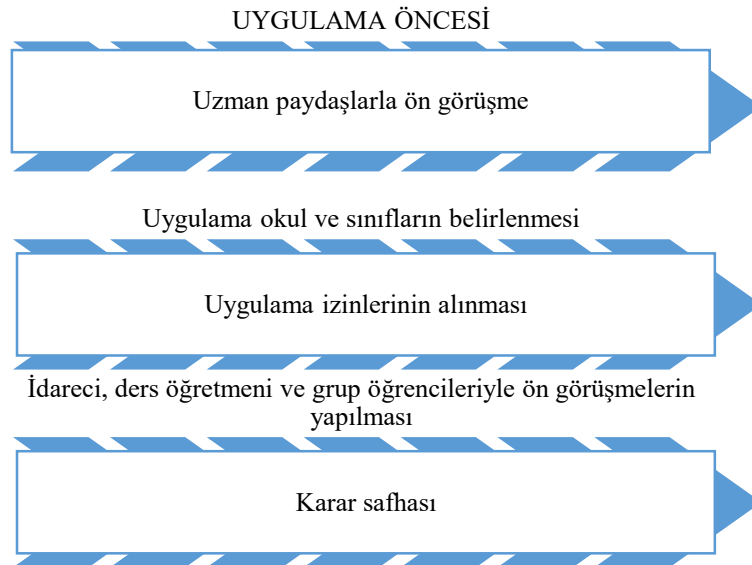
YÖNTEM

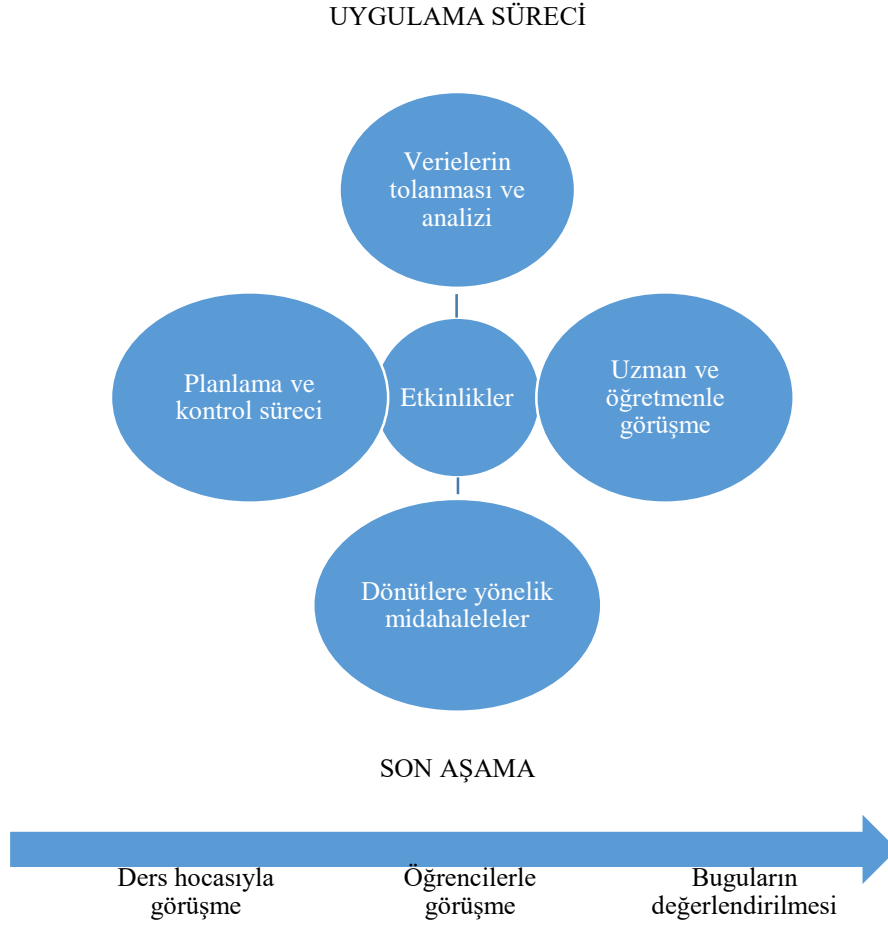
Sözü edilen her iki grupta da, konuşma eylemi esnasında öğrencilerin yaşadıkları güçlükleri aşmayı hedefleyen bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımıyla sürdürülmüştür. Sözü edilen güçlüklerin neler olduğu ve nedenleri ayrıntılı olarak irdelenmiştir. Sorunlara yönelik çözüm ilkeleri belirlenmiş ve bu güçlüklerle baş etmenin ana ilkeleri tespit edilmiştir. Bu açıdan çalışmanın amacı, öğrencilerde istendik düzeyde konuşma becerilerinin gelişmesine yöneliktir. Bu büyük oranda sağlanmış bulunmaktadır. Çalışma, gözlem (sürekli), görüşme (yüz yüze ve uzaktan), denetleme, sorgulama ve verileri değerlendirme evreleri ile desenlenmiştir (Arslan, 2012; Sağlam, 2010; Sargın, 2006). Ders hocalarının bu bağlamda metodik ve didaktik yönden tam donanımlı olmaları zorunludur. Uygun yönetime dayalı ders süreçlerinin, verimliliği artıracığı bilinen bir gerçektir. Öğretmenin eğitim ve öğretim sürecinde gücünün farkında olması daha etkili bir öğrenme sürecini tetikleyeceği gibi üretime dayalı düşünsel faaliyetleri de güdüler (Sarıçoban, 2005, s. 44; Cüceloğlu, 2018, s. 43).

Eylem araştırması odaklı bu çalışma, öğrencilerin konuşma yoluyla iletişime girerken hangi güçlüklerle karşılaştıklarının tespiti ve buna uygun çözüm stratejilerinin geliştirilmesi ve bunların uygulanmasına yöneliktir. İş birliği ve eyleme dayalı

uygulamalı yollar kullanılmıştır araştırmada. Tüm paydaşlar etkin biçimde aktif olarak sürece dâhil edilmiştir. Yöntemin gereği, uygulama sürecinde hiçbir öğrenci ve araştırma yöneticisi, uygulayıcısı eylem alanının dışında kalmamıştır. Güçlüklerin çözümüne yönelik stratejilerin oluşturulması genel katılım ve işletim aşamalarıyla mümkün olmuştur. Çoklu destek sağlama yöntemiyle, süreç dışına itilme veya yalnız hissetme sorunu aşılmıştır. Sınıf ortamı, eylemsel sorumlulukların zevkle yerine getirildiği bir grup çalışma sahasını andırmış ve öğrenci kendini istekli hissetmiştir (Yıldırım, & Şimşek, 2011). Dolayısıyla yerleşik kaygılar büyük ölçüde ortadan kaldırılmış, öğrenci uygulamacı iş birliği sayesinde söz konusu güçlüklerin üstesinden gelme parametreleri kolaylıkla oluşturulmuştur. Diğer yanda veri elde etme ve sorunların çözümüne yönelik eylemsel etkinliklerin gerçekleşmesinde lise grubu için rehber öğretmen ve ders hocasından kayda değer destek alınmıştır. Fakülte grubu için bizzat ilgili dersi uzun yıllar yürüten bir elaman olarak tüm verileri ve süreçle ilgili stratejileri kendi deneyimlerimden eyleme aktarma imkânım olmuştur. Çalışma, yayın şartları bağlamında Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu ölçütlerine göre onay almış bulunmaktadır.

Bahse konu güçlüklerin çözümüne yönelik gerçekleştirilen uygulamaların aşamalarının ayrıntılı biçimde ortaya konulması, çalışmanın en önemli kısmını içerir (Yeşilyurt, 2012, s. 207). Çalışmada her aşama belli bir plan ve program dâhilinde ilerlemiştir ve somut verilerle desteklenmiştir. Gerekli düzeltmeler, uygun görülen aşamalarda yapılmış; bu süreçte öğrencinin kendini daha rahat hissetmesi sağlanmıştır. Eylem planı akış şemasını adı geçen değişkenlerle oluşturulmuştur:

Şekil 1. Eylem planı akış göstergeleri

Sürece katılan öğrenci grupları

Bu çalışmanın öğrenci grupları, 2019-2020 eğitim-öğretim yılının bahar yarıyılında Erzurum il merkezinde bulunan Erzurum Anadolu lisesi 9. sınıf (Almanca grubu) öğrencileri ile (37) Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi 1. Sınıf (70) öğrencilerinden (Sözlü İletişim Becerileri dersi) oluşmaktadır. Sürece dâhil olan diğer paydaşlar:

- Rehber öğretmen,
- Almanca dersi öğretmeni,
- Alan uzmanı ve öğretim elemanı.

Veri Toplama Araçları

Yabancı dil öğretimi süreçlerine bağlı olarak çalışmanın veri toplama araçları, ilk derslerden başlayarak bir gösterge çizelgesi ile ders ortamında uygulamaya dönük kavram analizleri, ödev tahlilleri, cümle analizleri, günlük olayların irdelenmesi ve yazınsal mini metinlerden başlayan daha sonra kısa öykülerden oluşan yorumlama çalışmalarından oluşmaktadır. Konuşma kayıt ve tutaklarının incelenmesi, gözlem analizleri ve değerlendirmeler süreci izlenmiştir. Ders içerikleriyle ilgili sorular ve denetleme ölçütleri ders öğretmeni ve öğretim elemanı tarafından hazırlanmıştır.

Konuşma Eylemi Süreci

9. sınıf öğrencileri ile 20 saatten oluşan 12 haftalık planlama, ön aşama ve son aşamalı gözlem ve değerlendirme aralıklarıyla tamamlanmıştır. Haftalık eylem planlaması, öğrencilerin dil seviyesi ve dil algılarının belirlenmesinden sonra tespit edilmiştir. Katılımcıların görüşleri doğrultusunda izlencelerle haftalık ders konusu dağılımları öngörülmüştür. Basitten karmaşığa giden ders konuları, kavram analizlerinden kelime cümle ve metin aralığında serpiştirilmiştir. Zaman zaman hazırlıksız seçilen konulara güncel temalar bağlamında değinilmiş ve konuşma sürecine dâhil edilerek şoklama yoluna gidilmiştir. Haftalık uygulamalarda ve planlamalarda lise grubu için MEM onaylı ders kitaplarındaki konu kesitleri sürece dâhil edilmiş; fakülte grubu öğrencileri için ise seçme kavram ve metinler önceden belirlenerek eyleme konulmuştur.

Tablo 1.

Uygulama Süreci Göstergeleri (Lise grubu)

Sıra	Eylem	Süre
1	Katılımcılarla Ön Görüşmeler	1 Hafta 2 ders saati
2	Uygulamalar Safhası	10 Hafta 20 ders saati
3	Katılımcılarla son değerlendirmeler	1 Hafta 2 ders saa

Tablo 2.

Uygulama Süreci Göstergeleri (Lise grubu)

Sıra	Eylem	Süre
1	Katılımcılarla Ön Görüşmeler	1 Hafta 4 ders saati
2	Uygulamalar Safhası	10 Hafta 40 ders saati
3	Katılımcılarla son değerlendirmeler	1 Hafta 4 ders saa

Uygulama, lise grubunda çarşamba günleri 2 saat olarak ve fakülte grubunda perşembe ve cuma günleri 2 +2 toplam 4 saat olarak yürütülmüştür. Ders programına da uygun olarak sürdürülen uygulama işlemleri için hem ders konularını ve hem de araştırma konuları ile ilişkilendirilerek daha yaygın ve kullanışlı zaman aralığı elde edilmiştir. Dolayısıyla haftalık olarak program dâhilinde, öğrencilerle sözlü iletişim becerilerine yönelik, konuşma eylemleri, uygulamalı olarak yaptırılmış ve öncesinde ödev biçiminde ön okumaları zorunlu kılan kısa cümleler ve metinler verilerek denetlemeler ve değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir. Her ders sonunda kısa değerlendirmeler yapılmış; haftalık değerlendirmeler ise ders hocaları tarafından rehber öğretmen eşliğinde genel değerlendirmeyle tamamlanmıştır. Bu sayede gelecek derslerin planlaması da çizgisel olarak izlenince çerçevesinde sürdürülmüştür.

Şekil 2. Haftalık Eylem Akışı

Veri Analizi

Verilerin toplanması ile verilerin analizi eş zamanlı olarak yürütülmüştür. Öğrencilerin konuşma eylemi esnasındaki ortaya çıkan güçlükleri belirlemek amacıyla içerik analizinden faydalanılmıştır. İçerik analizi yoluyla elde edilen veriler, detaylandırılarak irdelenir ve bu sayede açıklayıcı olgulara ve izleksel-tematik kesitlere ulaşma imkânı sağlanmış olur (Cattell & Scheier, 1963; MacIntyre & Gardner, 1989, 1991; Spielberger, 1966). İnceleme sonuçlarına göre sözlü eylem esnasında en sık yapılan ifade hatalarının neler olduğu, bireysel olarak öğrencilerin, hangi yanlışlarda ısrarcı olduğunu izleyebilmek için akış sürecine göre haftalık tutanaklarda çetele oluşturulmuştur. Hataların tespitini müteakip öğrencilerin hata yapmada etken olan süreçlerin neler olabileceğine yönelik ön tespitler yapılmıştır. Konuşma kaygılarına bağlı korku odaklı duygu eylemlerinin engellenmesi adına oyunsu metinlerin ve eğlenceli güncel konu içerikli mini metinlerin ders ortamı için gerekli olacağı kanaatine varılmıştır. Bu aşamada nicel veriler çalışmaya yararlı olmuştur.

Sözlü anlatımlarda ortaya çıkan belli başlı hataların tespiti için kodlama yoluna gidilmiştir. Her öğrencinin eylem skalasının unsurları yarı olarak listelenmiştir. Haftalık veri dökümü bu yolla izlenmiştir. Bu sayede haftalık değişkenler ve gelişim göstergeleri elde edilmiştir. Elde edilen göstergelerle öğrencilerin konuşma eylemlerinde hangi etkinliğin uygulanacağına karar verilmiştir. Hataların yapılma sıklığı ve bunların haftaya göre dağılımı izlenerek öğrencinin bundan dil psikoloji içinde nasıl arındırılacağına metodik yolları araştırılmıştır. Sözlü anlatım hatalarının oluşturduğu döküm listesi dikkate alınarak, öğrencilerin haftalık seyir izlencesi oluşturulmuş ve kademe kademe hatalardan kurtulmanın çözüm yolları ve stratejileri aranmıştır. Öğrencilerde açığa çıkan standart dil seviyesinin Almanca dil dizgesi içindeki ölçütlere uygunluğu ve uygunsuzluğu tespit edilerek tablo hâlinde dökümü yapılmıştır:

Bülbül, M., & Bülbül S. Almanca sözlü iletişim süreçlerinde karşılaşılan konuşma güçlüklerini gidermeye yönelik eylemler.

Tablo 3.

Konu Kesitleri Kodlar

Sorunlu Araştırma Nesneleri	Kodlar		
Konuşma esnasında sözcük seçme güçlüğü.	a- Artikellerde	b- Çekim eklerinde (Fiil-İsim)	c- Zaman formlarında (Şimdi-Geçmiş)
	1. Das	5. 1. Tekil	10. Geçmiş zaman hik.
	2. Der	6. 3.Tekil	11. Dili Geç. Zam.
	3. Die	7. 2. Çoğul	12. Tarz fillerde zam.
	4. Die PL.	8. İ-Hâlinde	
		9. Genitif Hâlinde (tamlamalarda)	
Telaffuza bağlı hatalar.	a- Çok Sesli Hecelerde (Diftonglarda/kayma sesli harfler)		b- Kelimelerde ve bileşik seslerde
	13. sıfatlarda		17. isimlerde
	14. İsimlerde		18. sıfatlarda
	15. fiillerde		
	16. zarflarda		
Anlamada yaşanan güçlükler		19. İsimlerde	
		20. Fillerde	
		21. Sıfatlarda	

Geçerlik ve Güvenirlik

Uygulamaya dönük araştırmalarda, güvenilirlik ve geçerlik ilkesi bilimsel normların gözetilmesi bakımından önemlidir. Bu ilkeler bağlamında eylem araştırmaları, genel geçer özellik taşır. Araştırmanın ilkesel olarak dayanaklarının sağlamlığı, geçekliğine katkı sağlar. Güven ve genel kabul görme bu nedenle sağlanmış olur (Şencan, 2005; Ocak, & Akkaş Baysal, 2019). Bu çalışmada da sözü edilen parametreler ağında araştırmaya güvenilir bir derinlik katma adına sorun odaklarının ayrıntılandırılmasına gidilmiş ve sorunlara çok yönlü çözüm yolları üretilmiştir. Araştırmanın her aşamasında çalışmada yer alan paydaşlarla ekip konsepti içinde gerekli danışma ve değerlendirme faaliyetleri ve işlemleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmada çoklu veri araçlarından yararlanılmıştır. Bu sayede güvenilirlik ölçütleri üst düzeyde tutulmaya çalışılmıştır. Veriler ekip elemanları tarafından ayrıntılı biçimde incelenmiş, değerlendirilmiş ve görüşler tartışılarak sonuçlandırılmıştır.

BULGULAR

Sözlü İletişim Becerileri Sürecinde Öğrencilerin Konuşma Eylemine Yönelik Kural Dışı Hatalarının Dağılımı

Tablo 4.
Güçlüklere Ait Nesnelere Analizi (Fakülte grubu)

	Güçlüklere dayalı hataların toplan sayısı	Genelde Yapılan Hatalara Oranı (%)
Konuşma esnasında sözcük seçme güçlüğü	1573	22
Telaffuza bağlı hatalar	994	33
Anlamada yaşanan güçlükler	873	45
Toplam	3440	100

Tablo 5.
Güçlüklere Ait Nesnelere Analizi (Lise grubu)

	Güçlüklere dayalı hataların toplan sayısı	Genelde Yapılan Hatalara Oranı (%)
Konuşma esnasında sözcük seçme güçlüğü	567	15
Telaffuza bağlı hatalar	487	27
Anlamada yaşanan güçlükler	573	58
Toplam	1627	100

Tablo 4’te fakülte grubu öğrencilerinin konuşma eylemi esnasında ilgili değişikliklerde yaptıkları hataların toplam sayısı ve bunların diğer hatalar içindeki oranları verilmiştir. Tablo 5’ de lise grubu öğrencilerinin aynı hatalar üzerinden sayısal değerleri ve oranları gösterilmiştir. Lise grubu öğrencilerinin ders saatine bağlı olması şartı başta olmak üzere ve diğer derslerin de dil ile ilgili seksiyonları içermesi bakımında aynı konu nesnelere daha fazla yoğunluk gösterdikleri gerçeği göz önünde bulundurulursa tablolarda öne çıkan önemli fark değerlerinin ve oranlarının nedeni açıklanmış olur. Tespit edilen konuşma güçlüklerine bağlı hataların fakülte grubundaki dağılımı, 3440 hatanın sözcük seçmeye bağlı yüzdesi 1573 hata ile % 15, telaffuza bağlı olan 994 hata % 33 ile ve anlamaya bağlı 873 hatanın oranı %45 şeklindedir. Lise grubundaki dağılım ise toplam 1627 hatanın sözcük seçme sayısı 567 ve %15, telaffuz temelli hatalar 487 ve %27 ile anlamaya dayalı hatalar da 573 ile %58 tekabül etmektedir.

Öğrenciler, kendi yöresel dil kullanımlarının yanı sıra Almanca dil özelliklerinin de dayattığı yabancı dil faaliyetlerine bağlı kullanım biçimlerinin farklı yapıda olması nedeniyle oldukça sıkıntılı ve güçlükler içeren atmosfer doğurmuştur. Diftonglara bağlı hataların yoğunluğu bunu göstermektedir: ei (ay), eu (oy), sp (şp), st (şt), sch (ş) tsch (ç), ch (h> kalın) telaffuz edilmesi zorunluluğu anlamsal değere etki ettiğinden bunların uygun telaffuz edilmemesinin doğurduğu iletişim güçlükleri çok ön düzeyde görülmüştür.

Tablo 6.
Telaffuz Düzeyindeki Yanlışların Analizi (Fakülte Grubu)

	Hataların Kullanım Sayısı	Tüm Hatalara Oranı
Çoklu ünlülerde yapılan hatalar	148	18
s+t ve s+p ile başlayan kelimelerindeki hatalar	123	13
ch ve sch seslerini yer aldığı kelimelerde yapılan hatalar	56	1

Bülbül, M., & Bülbül S. Almanca sözlü iletişim süreçlerinde karşılaşılan konuşma güçlüklerini gidermeye yönelik eylemler.

Tablo 7.

Telaffuz Düzeyindeki Yanlışların Analizi (Lise Grubu)

	Hataların Kullanım Sayısı	Tüm Hatalara Oranı (%)
Çoklu ünlülerde yapılan hatalar	345	28
s+t ve s+p ile başlayan kelimelerindeki hatalar	187	17
ch ve sch seslerini yer aldığı kelimelerde yapılan hatalar	78	21

Öğrenciler bu hatalara en yoğunlukta olarak fiillerde (*spielen, steigen, spalten*), (*sparen*), sıfatlarda (*leise, klein, breit, leid, heiss*), (*kein, ein, nein*) ve isimlerde (*Spiel*), (*Spalte*), (*Stress*) yer vermektedirler. Bu sorunsal kullanım biçimlerini hazırlık sınıfında önlenememesi hâlinde kalıcı olarak ileri sınıflarda kullanım güçlüğü biçimde devam ettiği tespit edilmiştir. Bu çalışmada sorunun bu yanı, uzun yıllar deneyimlendiği için öğrencilerde kalıcı olan bu sorunların ortadan kalkmasına yönelik uygulamalı önlemler, ders stratejileri içinde oluşturulmuştur ve bu konuda önemli mesafe alınarak başarılı olunmuştur. Tablo 6 ve Tablo 7’de bu hataların dağılımları ve yüzdeler değeri verilmiştir.

Öğrencilerin fiil çekimleri ilgili olarak karşılaştıkları güçlükleri şöyle sıralamak mümkündür; 2. tekil şahıs ile ilgili yaşanan çekim güçlükleri; 3. tekil şahıs ile ilgili çekim güçlükleri ve 2. çoğul şahıs çekim eki ile ilgili olanlar. Bu güçlüklerinin ana nedenlerinden sayılabilecek sorunların, fiillerin özel konumlarından kaynaklı olmasındandır. Bu fiiller şunlardır: *empfehlen, schimpfen, heissen, raten, nennen, arbeiten*. Bunlarla ilgili olarak, özel ve bireysel çalışmaların verilerinin analiz değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkan güçlükler ve buna bağlı hataları tespiti, aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 8.

Fiil Çekimlerine Bağlı Hata Analizi (Fakülte Grubu)

	Hataların Kullanım Sayısı	Tüm Hatalara Oranı(%)
2. Tekil şahıs çekim hataları	357	32
3. Tekil şahıs çekim hataları	451	42
2. Çoğul şahıs çekim hataları	387	26
Toplam	1119	100

Tablo 9.

Fiil Çekimlerine Bağlı Hata Analizi (Lise Grubu)

	Hataların Kullanım Sayısı	Tüm Hatalara Oranı(%)
2. Tekil şahıs çekim hataları	115	45
3. Tekil şahıs çekim hataları	198	20
2. Çoğul şahıs çekim hataları	213	35
Toplam	526	100

Öğrenciler, en sık fiillerin çekim ekleriyle ilgili olarak güçlük yaşadıkları tespit edilmiştir. Bunda ana dilinin yapısal özelliklerinin negatif transfer yoluyla yabancı dilin yapısal özelliklerine, olumsuz etki etmesinden kaynaklandığı gözlenmiştir. Çekim eklerinin yapısal farklılıkları, Türkçede 2 tekil şahıs için –sun iken, Almandada yaşanan

güçlülere bağlı olarak bu durum *-st* veya *-est* çekim ekleriyle karşılanmaktadır. Bu durum yukarıda verilen fiillerin çekim eklerinde özel ayrımlar gerektirdiğinden büyük sorunlara yol açmaktadır.

Türkçe: Gelmek fiilinden, *geliyor+sun*, iken, Almancada: *du komm+st; du rat+est* biçiminde iki ayrı çekim ekinin fiilin kökünde bulunan Konsonant'ın (sessiz harfin) belirleyici olmasıyla değişiklik gösterir. Öğrencilerin, bu durumun doğurduğu keskin ayrımın içselleştirilmesi için özel bir çaba ve dikkat göstermeleri gerekmektedir. Bunun içinde yoğun tekrar ve metin düzeyinde kısa diyalogların etkili olduğu görülmüştür. Öğrenciler, *empfehlen, schimpfen* gibi birden fazla sessizin yan yana bulunmasından kaynaklı, çekim eki odaklı güçlükleri yoğun olarak yaşamaktadırlar. Yine bunun üstesinden gelmenin en etkili yolunun, sesli okumalar yapmak; metin üzerinden cümlelerin unsurlarının anlamsal ilişkilerini de edinerek, dilin dil bilimsel kurallarını edinmenin mümkün olduğu tespit edilmiştir.

empfehlen > 2. Tekil şahıs olarak çekim: *du empfiehl+st; schimpfen* > *du schimpf+st*. Görüldüğü üzere Almanca fiil çekim eklerinin (Flexionsendungen) bu yanı sıra çok karmaşık ve yapısal olarak Türkçenin yapı özelliklerinden oldukça farklı olduğu görülmektedir. Yanı sıra öğrencilere öğrenme ve edinme- içselleştirme stratejileri kapsamında verilen noktalar dikkatle uygulandığında fakülte grubu öğrencilerinde 2 haftalık gibi bir sürede; lise grubu öğrencilerinde ise 5 haftalık bir süre içinde bu güçlüğü üstesinden geldiği gözlenmiştir. Metin üzerinde sesli okumalar yapmanın ve mini metinler üzerinde karşılıklı konuşma eylemlerinin ders sürecine dâhil edilmesi sonucu söz konu güçlüklerin büyük oranda üstesinden geldiği tespit edilmiştir.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Genel Toplam
1.Hafta	21	13	16	5	22	21	10	22	16	17	35	22	11	14	15	8	22	21	8	13	11	344
2.Hafta	23	34	31	20	17	33	21	10	11	11	15	18	22	19	17	21	16	23	15	14	18	412
3.Hafta	34	11	37	13	5	23	43	24	18	11	33	21	21	32	13	17	41	27	7	18	12	461
4.Hafta	7	3	17	27	11	13	33	51	23	19	19	23	35	3	71	32	37	9	21	36	24	495
5.Hafta	19	21	35	37	3	25	9	21	16	24	11	20	23	22	27	11	17	20	16	12	16	405
6.Hafta	10	13	21	15	5	17	14	18	13	21	13	16	13	20	14	17	20	11	13	11	21	316
7.Hafta	13	11	15	12	21	32	18	11	5	11	11	7	7	18	17	23	30	3	7	21	7	284
8.Hafta	7	19	15	11	11	21	8	13	21	17	13	11	13	16	24	17	15	12	14	21	13	285
9.Hafta	13	13	4	2	31	17	12	11	11	7	10	9	9	17	12	11	11	7	9	13	2	231
10.Hafta	17	6	11	3	12	11	7	7	3	21	14	12	3	3	2	11	17	20	3	12	12	207
Genel Toplam																						3440

Şekil 3. Hata Tiplerinin Haftalara Göre Dağılımı (Fakülte Grubu)

Fakülte grubu öğrencilerinin Şekil 3'de görüldüğü üzere sayısal olarak daha kalabalık olmaları ve eğitim gördükleri bölümün tüm derslerinin de Alman Dili Eğitimi müfredat kapsamında olması nedeniyle daha yoğun olarak derslere zaman ve iş gücü harcamaktadırlar. Bu durum, bu grup öğrencilerinin tüm becerilerde olduğu gibi sözlü iletişim becerileri kapsamında konuşma eylemlerinde de olumlu etki yaratmış ve daha başarılı bir eylem grafiği ortaya koydukları gözlenmiştir. Bu avantajlı durumun da göz önünde bundurulması, başarıya dönük stratejilerin belirlenmesinde dikkate alınması gereken bir noktadır.

Buna mukabil Şekil 4’de gözlendiği gibi lise grubu öğrencilerinin hata düzleminde öğrenci sayısı az olmasının yanı sıra, ders müfredatlarında yer alan Almanca dersinin haftalık ders saati 2 ders saati olması nedeniyle, söz konusu eylem çalışmasının, verimlilik analizi fakülte grubu öğrencilerine göre daha az seviyede seyretmiş ve dil becerileri ile birlikte konuşma becerilerine olumlu etkisi genel itibarıyla olumlu olmasına rağmen fakülte öğrencilerinin veri başarılarına göre düşük seviyede seyretmiştir.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	Genel Toplam
1.Hafta	11	9	12	7	12	13	13	14	13	13	21	15	9	2	12	15	17	23	3	5	6	245
2.Hafta	13	6	5	10	8	3	5	6	7	6	8	9	5	9	11	3	7	13	7	8	9	158
3.Hafta	5	6	6	7	5	3	11	14	9	6	13	11	13	4	8	9	18	11	7	7	5	178
4.Hafta	8	8	7	11	7	9	3	13	2	8	9	13	21	5	15	15	16	5	1	15	11	202
5.Hafta	9	12	3	8	3	3	9	8	1	12	13	10	1	11	13	5	9	10	8	7	11	166
6.Hafta	5	7	9	7	5	8	7	9	7	11	5	8	7	10	4	8	10	6	7	5	8	153
7.Hafta	7	6	7	5	11	13	9	6	5	9	6	5	7	8	5	11	10	3	4	6	3	146
8.Hafta	3	9	7	6	6	7	8	4	11	7	8	6	9	8	11	8	5	6	7	9	6	151
9.Hafta	7	7	5	3	13	8	6	5	6	7	5	4	5	8	6	5	5	7	4	6	2	124
10.Hafta	2	3	12	4	3	5	3	2	5	9	7	6	3	7	2	6	8	5	3	6	3	104
Genel Toplam																						1627

Şekil 4. Hata Tiplerinin Haftalara Göre Dağılımı (Lise Grubu)

Ortak sorun/güçlük bağlamında, seçilen fakülte ve lise grubu öğrencilerinin konuşma becerilerine dönük olarak konuşma güçlüklerinin üstesinden gelme teknik ve taktiklerinin kavşağında, hangi ana stratejilerin tespit edilmesi ve eylem alanına dâhil edilmesi noktasında somut veriler ortaya çıkmıştır. Her iki grup öğrencilerinin bu güçlüklerden arındırılmasına yönelik yapılan bu çalışmada, özellikle okuma olmak üzere dinleme tekniklerinden büyük ölçüden istifade edilmiştir. Bu yanıyla öğrencilerin dil algısı kapsamında, konuşma dürtüsü olumlu yönde uyarılmış/stimüle olmuş ve öğrenciler belli konularda konuşma gereksinimine bağlı olarak sürece çok istekli olarak katılmışlardır. İlk haftalarla son haftalardaki gözlemlenen hata oranındaki azalma da bu başarının somut verisi olarak değerlendirilebilir. Konuşma güçlüklerine bağlı en etkili engellerin, sınıf ortamındaki güvensizlik duygusu, okumaya bağlı yetersizlikler ve öğretmenin uygun ortamı yaratamamasına bağlı tutumlar gösterilebilir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, sözlü iletişim becerilerine bağlı olarak ortaya çıkan konuşma eylemine engel oluşturana güçlükler, belli parametrelerde irdelenerek ele alınmıştır. Tanımlıklara, isim çekim eklerine (Kasus), fiil çekim eklerine ve kelime seçimlerine bağlı hatalı konuşma eyleminde oluşturduğu güçlükler sayısal kodlar üzerinden değerlendirilmiştir. Sözlü anlatım sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları güçlüklerin dört ana başlıkta toplandığı görülmüştür. Bunlarda ortaya çıkan hatalara göre öğretme stratejileri oluşturulmuş ve arka planda yatan engellerin öğrenme sürecinde düzeltilmesi yönünde yaklaşımlar oluşturulmuştur. İsim ve fiillere çekim eklerine ve bağlı ağız alışkanlıklarına dayalı hataların öğrenmede engelleyici en önemli güçlük olduğu tespit edilmiştir. Bunları artikeller ve kelime seçimine dayalı güçlükler izlemiştir.

Öğrencilerin konuşma becerilerini engelleyen güçlüklerin bu ana başlıklarla sınırlı olmadığı da görülmüştür. Ancak çalışmanın ana çizgileri bu seçilen başlıklarla

sınırlı olduğundan, yoğunlaşma bu başlıklar altındaki güçlüklerin giderilmesine dönük olarak planlanarak sürdürülmüştür. Sağlam (2010), hazırlıksız konuşma becerilerinde rastlanan güçlüklerin, standart dilden sapmalar şeklinde formüle ederek, konuşma alışkanlıklarının sonradan öğrenilenlere olumsuz etkilerinin bir eylem gücülüğü olduğuna işaret eder. Sargın (2006), çalışmasında öğrencilerin konuşma eylemi esnasında karşılaştıkları güçlüklerin ana dayanaklarının, ifade yetersizliklerine bağlı olduklarına vurgu yapar. Öğrencilerin bu nedenle yerel ağızla konuştukları biçimde hem standart dili ve hem de yabancı dili bu konuşma refleksiyle eyleme geçtikleri görülmüştür. Bu da doğal olarak iletişimde sorunlara yol açmaktadır. Öğrencilerde, standart dilin ölçütlerinin farkında olmalarını sağlayacak bilinç düzeyi oluşturmalarına yardımcı olunmuştur. Yabancı dilin kendi yapı ve kelime diziliş (Wortstellung) kurallarının kendine özgü oluşuna bağlı farkındalık oluşturmak, bu öz bilinç edinme sürecinden sonra kolay olmuştur.

Kişiyeye özgü dil kullanımlarının (idiolekt) konuşma eylemi ve sağlıklı iletişim kurma süreçlerinde en önemli güçlükler arasında ortaya çıktığı müşahade edilmiştir. İlanbey (2016), çeşitli dil alanlarının konuşma sürecine olumsuz etkilerinin, iletişimde güçlükler yol açan en büyük sorun olduğunu vurgulamıştır. Güler ve Mert (2020) de konuşma dilinin aceleciliğinden, konuşma eyleminin kompleks bir düşünce edincini tetiklediğini ve konuşma sürecine uygun olmayan kelimelerin sürece dahil edilerek standart dilinden sapmalara yol açtığına işaret ederler.

Çalışma sonuçları itibarıyla, benzer çalışmaların tespitleriyle paralellik göstermektedir. Ortak sorun odaklarından oluşan konuşma eyleminde ortaya çıkan güçlüklerin benzer özellikler içermesi de bu yüzdendir. Kısa yol arayışlarına bağlı konuşma refleksinin doğurduğu eliptik (Elipse) ifade biçimleriyle konuyu geçiştirme eğilimi, öğrencilerde sıkça rastlanan bir sorun olarak tespit edilmiştir. Bundan arınmanın yolu, bu çalışmanın sonucunda geliştirilen destek stratejiler içinde yer almaktadır. İfade yetersizliği biçiminde ortaya çıkan konuşmada iletişim gücülüğü, öğrencinin öz güven, öz inanç, öz eleştiri ve öz denetim mekanizmalarının sağlıklı biçimde işletilemediğinden kaynaklanmaktadır. Öğretmenin bu sorunsal durumu tespit etmesiyle birlikte, eğitimin katılımcı ve üretici dinamikleri gereği öğrenciyi, aktif katılımcı olarak ders/konuşma sürecine yönelik uyarması en önemli stratejidir.

Öğrencilerin sözlü anlatım süreçlerinde ders ortamında yöresel dilin etkin olması, nedeniyle iletişimde güçlüklerin yaşanması, ifade etmede de yetersizlik bağlamında etkili olmuştur. Ailenin ve sosyal ortamın şartlarının konuşma dilindeki baskın yanının, derste konuşma eylemlerine dayalı olarak, ortadan kaldırılmasını güçlüklerle sağlamıştır. Bunda öğrencilerin diyaloglarla örülü mini metinlerin konu ekseninde yer alan motive edici tematik özelliklerin rolü büyük olmuştur. Şimşek (2016), Töremen (2008), Yaman & Erdoğan (2007) gibi araştırmacılar tarafından öğrencilerin yazılı/sözlü anlatımlarında görülen hataların tespit edilmesi amacıyla yapılan çalışmaların konuşma dili unsurlarıyla ilgili olan sonuçlarıyla tutarlılık göstermektedir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, sözlü iletişim becerilerini artırmaya yönelik konuşma eylemlerine odaklı etkinlikler öğrencinin Almanca sözlü iletişim dersine olan ilgisini üst düzeyle olumlu etkilemiş; pek çok konu öbeklerine istekli biçimde katılmışlardır. Bu süreçte, öğrencilerin hatalarına öncelikle müdahale edilmemesine özen gösterilmiştir. Yaratıcı konuşma becerilerinin diğer becerilerinde olduğu gibi yaratıcı düşünme becerileriyle koşutluk oluşturdu tespit edilmiştir (Kellogg & Raulerson (2007), Beydemir (2010).

Bu araştırmada öğrencilerin sözlü anlatımlarını konuşma dili hatalarından arındırmak amacıyla yapılan konuşma etkinlikleri, uygulamalarla eş zamanlı olarak verilen dönütlerle, öğrencilerin sınıf içi sözlü anlatımlarının daha özenli olmalarına katkı sağlamıştır. Öğrencilere kendi hayatlarına, deneyimlerine ve beklentilerine dayalı konuşma etkinlikleri yapılmıştır. Bu sayede öğrencilerin sözlü anlatımlarında kendilerini rahat ifade etmesi sağlanmıştır. Sever (1993), Doğan (2009), Çerçi (2015) yaptıkları çalışmalarda öğrencinin ilgisini çeken konuşma etkinlikleri yaptırmanın öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirdiği ve derse olan ilgilerini artırdığı görülmüştür. Bayat (2015) araştırmasında konuşma etkinliklerine dayalı yaratıcı konuşma uygulamalarının fakülte birinci sınıf ve lise dokuzuncu sınıf öğrencilerinin yaratıcı konuşma becerilerini olumlu yönde geliştirdiğini tespit etmiştir. Dil becerileri, birbirinden destek alarak gelişmektedir. Konuşma becerisi de okuma, dinleme ve yazma becerilerinden bağımsız değildir. Bu araştırmada öğrencilerin sözlü anlatımlarını günlük dilin sapmalarından arındırmak için öğrencilere konuşma etkinlikleriyle birlikte okuma ve dinleme ödevleri verilmiştir. Tanju (2010) ve Yılmaz (2019) da yaptıkları araştırmalarda okuma alışkanlığının öğrencilerin konuşma kaygılarını azalttığını tespit etmişlerdir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Alman Dili ve Eğitimi Anabilim Dalı 1. sınıf öğrencilerinin ve lise 9. sınıf öğrencilerinin sözlü iletişim becerilerine yönelik olarak karşılaşılan güçlüklerin tespiti ve bunlardan arınmanın stratejileri karşılaştırmalı olarak bu çalışmada irdelenmiştir. Konuşma becerilerine yönelik 10 haftalık araştırmada; tanımlıkların tespiti, sözcük tanımlama, kelime türlerinin ayırdına varma, çekim ekleri ile ilgili güçlükler ve telaffuza bağlı hata tiplerine rastlanmıştır.

Konuşma sürecine bağlı olarak sürdürülen uygulamalı çalışmalarda, fakülte grubu öğrencilerinde toplam 3440, lise grubu öğrencilerinde ise 1627 hata tespit edilmiştir. Fakülte grubu öğrencilerinin hataların yüzdelikli dağılımı kelime seçmede 1573 hata ile %22, telaffuz hataları 994 ile %33, anlamada yapılan hatalar 873 ile %45 iken, lise grubunda bu dağılım, kelime seçmede 567 ile %15, telaffuz hataları 487 ile %27 ve anlamada yapılan hatalar 573 ile %58 şeklinde olmuştur. Telaffuz ve anlamaya dayalı hataların yüksek oluşu, ana dilinin dil kullanım alışkanlıklarının ikinci dil öğrenme süreçlerinde negatif transfer etkisiyle meydana geldiği tespit edilmiştir. Yabancı dil öğrenme süreçlerinde ana dilinin ön öğrenme ve alışkanlıklarının yabancı dil öğrenme eylemlerine bu türden güçlükler dayattığı gözlenmiştir. Bu tespitlerin tanımlanmasını müteakip, bunların üstesin gelme stratejileri yapılandırılmış ve uyarıcı yanı ağır basan isimlerle tanımlıklar (artikeller), yoğun tekrara dayalı oyunsu öğelerle telaffuz alıştırmaları, anlam sürecini kolaylaştıran mini metinler ve diyaloglarla yine oyunsu tarzda, konuşma alıştırmaları yapılarak ödevlerle tekrar edilmiştir. İlk günlerde hataların düzeltilmesi yoluna gidilmemiş, öğrencinin rahatlaması sağlanmıştır. Bu sürecin arkasından öz güven duygusu gelişen öğrencilerde ileri safhalarda düşük düzeyde en önemli kuralları gözeterek müdahalelerde bulunulmuş ve olumlu sonuçlar elde edilmiştir.

Öğrencilerin diğer dil becerilerinden farklı olarak, konuşma becerilerinden özellikle çekindikleri gözlenmiştir. Bunda okuma ve yazma dil becerilerindeki gerilimsiz ve kendikendinelik duygusunun rahatlatıcı etkisinin olduğu anlaşılmıştır. Konuşma eylemi ile öğrenci kendini dinleyici ortamında sınıyarak ve söylem biçimiyle ortaya koyduğundan saygınlık zedelenmesine ve hata yaparak ortamda gülünç duruma düşme tehlikesine maruz kalma korkusu yaşamaya daha olağan olduğu değerlendirilmiştir. Bu korkunun öncelikle giderilmesi gerekli görülmüştür. Bunda öğrenciyi ders ortamına dâhil

etmek için gerekli uyaranların, rahatlatıcı biçimde kullanılması sayesinde gerekli görülmüştür. Öz güven duygusu edinen öğrenci, yanlış yapmaktan korkmamaya başlamış ve zamanla kendi yanlışını eylem içinde kendisi bizzat düzeltme yoluna gitmiştir. Bu sayede konuşma sürecini büyük bir yüzde ile iletişim ölçütlerinde gerçekleştirmiştir.

Lise dokuzuncu sınıf ile fakülte birinci sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine/sözlü anlatımlarına yönelik bu çalışma yerel dil alışkanlıklarının ve sınıf ortamında konuşmaya yönelik psikolojik nedenlerden kaynaklı güçlüklerin etkin olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda konuşma eylemi esnasında, öğrencinin sırasını aceleyle savma itkisi ile davrandığı gözlenmiştir. Bunda hata yapmanın ve dolayısıyla saygınlığını zedeleyeceği inancının olduğu görülmüştür. Lise grubunun hatalarında uzun süre devam edildiği tespit edilmiş, buna karşın fakülte grubu hatayı fark etme ve üstesinden gelme reaksiyonu daha kısa sürede gerçekleşmiştir. Bunda da fakülte grubunun derslerinin Alman dili eğitimi Anabilim dalına olması nedeniyle avantajlı bir durum olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin her iki grubunun da zamanla söz konusu konuşma güçlükleri kapsamında on haftalık çok yönlü eylem çalışması sonucunda belirgin bir düzeltmeyle birlikte elde edilen somut verilere göre sözlü iletişim becerileri gelişme göstermiş ve bu durum öğrencinin öğrenme ve öğrendiklerini kullanma becerisine olumlu etki etmiştir.

İlk haftalarda Almanca'nın doğal yapısı gereği, öğrencilerin söz konusu güçlükleri kavrama ve buna yönelik önlem alam refleksini geliştiremedikleri görülmüştür. Buna rağmen özellikle altıncı haftanın sonundan itibaren, öğrencilerin dil kullanma alışkanlıkları ve hata düzeyindeki farkındalıkla beraber, hataların azaltılması süreci belirgin biçimde görülmüştür. Dil kullanım becerilerinin, her beceri eyleminde olduğu gibi bizzat sürece aktif olarak dâhil olunması hâlinde edinilen bir beceri olduğu öğrenci tarafından fark edilmiş ve bu durum özgüveninin iyileşmesine olumlu etki etmiştir. Bunu yanı sıra yaratıcı konuşma becerileri sayesinde öğrenciler, her iki grupta da oyunsu ve eğlenceli metin/konu içeriklerine daha yoğun ilgi ile katıldıkları tespit edilmiştir.

- Sınıf ortamı, öğrencinin dil becerilerini geliştirmesi bakımından en uyarıcı etkiye sahip ortamlardan olduğundan, sınıf ortamına öğrencinin etkili bir biçimde katılımı sağlanmalıdır.

- Öğretmen, derse ön hazırlık sürecini, öğrencinin biyopsikososyal konumunu dikkate alarak tamamlamalıdır.

- Sınıf içi kaygıları gidermek için öğretmen, öğrencinin merak düzeyini ve ilgi alanlarını önceden tespit etmelidir.

- Hataların yapılmasına doğal bir süreç olarak olumlu bakılmalı ve ilk safhalarda öğrencilere müdahale edilmemelidir.

- Öğrenciye konuşma eyleminin diğer becerilerden etkin farklılığı hissettirilmeli ve konuşmaya aktif katılımın sosyal düzeydeki etkisinin kişilik/kimlik oluşturmadaki yapıcı etkisi duyumsatılmalıdır.

- Konuşma becerilerinin etkin biçimde içselleşmesi için sınıf ortamı dışında, iş yükü olarak okuma etkinliklerinin yoğun biçimde edindirilmesine çalışılmalıdır.

- Sınıf ortamında sesli okuma etkinliklerine de ağırlık verilmelidir.

- Her metin yorumlama çalışmasında, metne dönük soruların hazırlanmasına bu sorularla ilgili açık uçlu cevapların oluşturulmasına ortam sağlanmalıdır.

- Metine dönük tüm yorum/açıklamaların, olabilirlikleri üzerinde durulmalı; metnin mesajına ters düşen uç yorumlar yumuşak değinilerle düzeltilmelidir.

Bülbül, M., & Bülbül S. Almanca sözlü iletişim süreçlerinde karşılaşılan konuşma güçlüklerini gidermeye yönelik eylemler.

- Öğrenciye konuşarak düşünmeyi ve öğrenmeyi sağlayacak ortam koşulları temin edilmelidir.
- Öğrencinin, öğrendiklerini konuşma eylemine yönlendirmesi sağlanmalı ve ödevlerin niteliği bu bilgilerin kullanımına açık biçimde içselleştirilmelidir.
- Öğrencileri derse hazırlamak amacıyla ve konuşma becerilerini geliştirmek amacıyla yaratıcı konuşma tekniklerinden faydalanılması gerekmektedir. Öğrencilere yaratıcı konuşma, sesli okuma, yaratıcı drama, beyin fırtınası, zihin haritası gibi yaratıcı düşünmeyi geliştiren tekniklerle konuşmaya hazırlık etkinlikleri yapılmalıdır.

Katkı Oranı Beyanı: Araştırmanın lise grubu uygulanması ve literatür taramasının bir kısmı birinci yazar tarafından; fakülte grubu ile uygulaması, literatür taraması, yazımı, kontrolü ve düzeltmeleri ise ikinci yazar tarafından yapılmıştır.

KAYNAKLAR

- Alyılmaz, C. ve Alyılmaz, S. (2018). Ağız bilimi çalışmalarının Türkçe eğitimi açısından önemi. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 45, 7-38. doi:10.24155/tdk.2018.55
- Aksan, D. (2017). *Her yönüyle dil*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz, O. (2004). Yazılı ve sözlü anlatım. Akçağ.
- Arslan, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin “topluluk karşısında konuşma” ile ilgili çeşitli görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 7 (3), 221-231.
- Baş, B. (2011). Sözlü ve yazılı kültür ilişkileri çerçevesinde konuşma ve yazma becerilerine bir bakış. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29), 109-117.
- Beydemir, A. (2010). *İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımını yazmaya yönelik tutumlara, yaratıcı yazma ve yazma endişesine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Bülbül, M. (2001). Yabancı dil öğretiminde yöntem sorununa özgün bir bakış, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Dil Edinimi özel sayısı, 5, 182-190.
- Bülbül, M. (2019). *İmgesel iletişim*, (2. Baskı), Çizgi kitabevi.
- Börekçi, M. (2009). Yapı ve işlev bakımından Türkiye Türkçesinde sözcükler. Eser Ofset.
- Cattell, R. B. and Scheier, I. H. (1963). Handbook for the IPAT anxiety scale (2nd ed.). Champaign, IL: Institute for Personality and Ability Testing.
- Cüceloğlu, D. (2018). Öğretmenim bir bakar mısın? Öğretmenin gücü üzerine, 2. Baskı, Final yayınları.
- Çerçi, A. (2015). Türkçe öğretmenlerinin öğrencilerin konuşma becerisini ölçme ve değerlendirmeye ilişkin görüşleri. *International Journal of Social and Educational Sciences*, 2(4), 186-204.
- Deniz, K. (2003). Yazılı anlatım becerileri bakımından köy ve kent beşinci sınıf öğrencilerinin durumu. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 233-255.
- Doğan, Y. (2009). Konuşma becerisinin geliştirilmesine yönelik etkinlik önerileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(1), 185-204.
- Erdoğan, Ö. (2012). *Süreç temelli yaratıcı yazma uygulamalarının yazılı anlatım becerisine ve yazmaya ilişkin tutuma etkisi* (Yayımlanmamış doktora tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Ergür, O.D. (2004). Yabancı dil öğrenimi sürecinde kaygı (Anxiety during the process

- of foreign language learning). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26, 48-53.
- Eryılmaz, R. (2015). *Çameli ilçesi ağız ve Çameli ortaokullarında eğitim gören öğrencilerin yerel ağız özelliklerinin Türkçe eğitimine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Güler, M. ve Mert, O. (2020). Ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin yazılı anlatımlarındaki konuşma dili unsurlarının giderilmesine yönelik bir eylem araştırması. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 220-242.
- İlanbey, Ö. (2016). *Ortaokul öğrencilerinin yazılı anlatımlarında konuşma dili unsurlarının incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ahi Evran, Üniversitesi, Kırşehir.
- Humboldt, W. von (1949): *Über die verschiedenheit des menschlichen sprachbaues und ihren einfluß auf die geistige entwicklung des menschengeschlechts*, Claassen&Roether, Darmstadt.
- Humboldt, W. von (1995). *Schriften zur sprache*, Yay. Haz. Michael Böhler, Reclam, Stuttgart.
- Humboldt, W. von, (1999). Dil yapılarının çeşitliliği ve bunun insan neslinin zihinsel gelişimine etkisi, *Klasik Alman Dil Felsefesi Metinleri*, Phoenix Yayınevi, Ankara.
- Kansızoğlu, H. B. (2012). Konuşma dili ve yazı dili etkileşimi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 217-235.
- Karaz, D. (2020). *Yabancı dil olarak almanca öğretiminde mini metinlerin kullanılması*, (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kıran, Z. ve Kıran, A. (2006) *Dilbilime Giriş*, Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Kıran, Z. (2016) *Dil Bilimleri ve Dil Öğretimi* (ed. Ece Korkut ve İrem Onursal Ayırır) içinde “Yapısalcı Dilbilim ve Dil Öğretimi”, s. 19-39, Seçkin Yayıncılık.
- Kellogg, R.T. and Raulerson, B.A. (2007). Improving the writing skills of college students. *Psychonomic Bulletin & Review*, 14(2), 237-242.
- Korkmaz, S. (1996). Okulda konuşma eğitimi. *Çağdaş Eğitim*, 21(221), 43- 44.
- MEB (2017). *İlköğretim Türkçe Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: MEB Yayınları.
- Menze, C. (2003): *Nationalcharakter und Sprache bei Wilhelm von Humboldt*, Unibuch Verlag, Lüneburg.
- Nermi, U. (1994). *Dilin Gücü*, Kabalcı Yayınevi.
- Onan, B. (2009) türkçe dil yapılarının ana dili eğitimindeki işlevleriyle ilgili bazı tespitler, *Gazi Türkiyat Dergisi*, S. 4, ss. 83-92.
- Onan, B. (2012) Dil eğitiminin dil bilimsel temelleri: Ferdinand De Saussure’ün genel dilbilim kuramında dil eğitimiyle ilgili bulgular, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), ss. 219-243.
- Onan, B. (2015) “Derin yapı yüzey yapı ilişkisi bağlamında temel dil becerileri üzerine bir analiz çalışması”, *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(3), 91-110.
- Ocak, G. ve Akkaş Baysal, E. (2019). Eylem araştırmasını anlamak. G. Ocak (Ed.), *Eğitimde eylem araştırması ve örnek araştırmalar* içinde (s. 1-40). Pegem.
- Özbay, M. (2005). Ana dili eğitiminde konuşma becerisini geliştirme teknikleri. *Journal of Qafqaz University*, 16, 177-184.
- Özkırımlı , A. (2001). *Türk dili - dil ve anlatım*. İstanbul: Bilgi Üniversitesi.
- Porzığ, W. (2011). *Dil denen mucize* (V. Ülkü, Çev.). Türk Dil Kurumu.

Bülbül, M., & Bülbül S. Almanca sözlü iletişim süreçlerinde karşılaşılan konuşma güçlüklerini gidermeye yönelik eylemler.

- Richards, J.C. (2003). Current trends in teaching listening and speaking. *The Language Teacher*, 27(7), 3-6.
- Sağlam Yeşiltepe, Ö. (2010). *7. Sınıf Öğrencilerinin Hazırlıksız Konuşma Becerileri Üzerine Bir Araştırma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sarıçoban, A. (2005). *Attitudes of teachers and speakers toward pre-speaking activities*. *Dil Dergisi*, (127), 44-53.
- Sargın, M. (2006). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Becerilerinin Değerlendirilmesi-Muğla İli Örneğinde*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Sever, S. (1993). *Türkçe öğretiminde uygulanan tam öğrenme kuramı ilkelerinin öğrencilerin okuduğunu anlama ve yazılı anlatım becerilerindeki erişime etkisi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlik*. Ankara: Seçkin.
- Şimşek, F. (2016). *Ortaokul 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinin sözlü ve yazılı anlatımlarında ağız özelliklerini kullanım durumları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Spielberger, C.D. (1983). *Manual for the state-trait anxiety inventory*. Palo Alto, California: Consulting Psychological Press.
- Tanju, E.H. (2010). *Çocuklarda kitap okuma alışkanlığına genel bir bakış*. *Aile ve Toplum*, 11(6), 30-39.
- Töremen, Ö. (2008). *Erzurum merkez ilçe ilköğretim okullarındaki 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri üzerine araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- Townend, J. and Walker, J. (2006). *Structure of language: Spoken and written English*, Whurr.
- Türkoğlu, S. (2004). Dil öğretiminde başarıyı etkileyen etmenler. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı: 9
- Ur, P. (2018). Dil öğretiminde 100 temel strateji, Eğitim yayınevi, Konya.
- Yaman, H. ve Erdoğan, Y. (2007). İnternet kullanımının Türkçeye etkileri: Nitel bir araştırma. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 3(2), 237-249.
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yeşilyurt, E. (2012). Teachers' application levels of common teaching principles and the problems they encounter. *International J. Soc. Sci. & Education*, 2 (2), 207-223
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanma amaçları ve karşılaştıkları sorunlar. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (1), 163-188.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, N. (2019). *Ortaokul öğrencilerinin yazma kaygısı düzeyleri ve nedenlerinin belirlenmesi (Elazığ Örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Malatya.

Extended Abstract

Purpose

There are numerous definitions made on the phenomenon of language. It is a living phenomenon that has a definition in many paradigms, from language being a means of communication to being the most effective means of expressing human internal activities focused on thought and emotion. According to the literature review, according to Humboldt, language is an activity that creates thoughts (*das bildende Organ des Gedanken*), a constantly repetitive activity of the mind (*ewig wiederholende Tätigkeit des Geistes*) i.e. *energeia*, a *logos* (integrity of language and thought), and it is the manifestation of the soul, that is, it is the whole of processes that are not yet completed and whose activity continues (*energeia*). It can be said that language, which includes a cultural process in the universe of words, is the greatest tool needed for healthy communication among people in numerous fields. With this aspect, it includes all kinds of activities related to life style and organizes all communicative activities of the living space with its own power. At this stage, the healthy communication process involves itself in the action. Language is also a versatile tool with a passive systemic system and an active active ground with its social aspect and individual feature. It has an important function and place in human life with its communicative-centered active side for individual use, as well as being a dural phenomenon that is systemically located on the basis of social consensus in communication processes.

It is known that individual language perceptions and standard language application forms, which are valid on the basis of social consensus, appear as impact factors in all linguistic communication channels, taking into account the local effects of language. At this stage, regarding language use skills, it can be said that the presence of individual / student's communication-oriented problems constitutes the main axis of the study. The determination of the problematic area in the data belt, which also includes the field of observation and application for many years, and the creation of criteria to overcome them has emerged with an intensive analysis of data. When the individual has difficulties in the norms of how to speak in the appropriate conditions of the environment *er / sie /es in, er / sie cannot express himself / herself sufficiently and consequently cannot communicate with sein / ihr social environment in a healthy way, and er, sein / sie, ihr may experience many difficulties arising from this problem. If the classroom environment fails to eliminate communication problems and contribute to the development of individuals' communication skills, conflicts between individuals and generations will emerge. In schools that prepare students for the conditions of life, significant work needs to be done to improve speaking skills. Training in speaking skills to be given to students; It should enable them to speak effectively, clearly, clearly and fluently. After the students' knowledge deficiencies are eliminated, real communication situations that correspond to them in practical life should be considered and activities and applications should be made.*

In this study, the difficulties that prevent the verbal communication skills / speech actions of both high school 9th grade students and faculty 1st grade students and that need to be overcome are examined:

- Environmental conditions,
- Individual-internal issues that prevent the student from participating in the speech act,
- Fear of damaging dignity due to mistake,
- Feeling ridiculous,
- Inability and unwillingness to work adequately in extracurricular environments,
- Feeling tired of doing it again,
- Stiffness due to pronunciation errors,
- The problem of the instructor's inability to empathize and the student feeling isolated and alone.

Method

it was possible to create strategies with unique importance in determining the contributions to the preparation of precautions and preliminary studies to eliminate these problems. Solution-oriented actions of the high school student group towards the same problem with the limited schedule in class hours were observed at a lower level compared to the faculty students. While the problem-solving principles put forward in order to eliminate the difficulties of students' speaking skills through a systematic indicator chart of the findings obtained through qualitative data analysis, yielded positive results in ten stages; It was observed that faculty student group showed positive results / reactions to this process in a shorter time. According to the findings / results of the study, significant improvements were observed by weeks in overcoming speaking difficulties in the oral communication skills studies of the students in both different groups during the application process. It was concluded that speaking activities significantly affected the oral communication skills of the group students by including other skills. The study has been approved according to the criteria of Atatürk University Educational Sciences Ethics Committee in the context of publication conditions.

Results, Discussion, and Conclusion

In the applied studies conducted depending on the speaking process, a total of 3440 errors were detected in faculty group students and 1627 errors in high school students. While the percentage distribution of errors in faculty group students was 22% with 1573 errors in choosing words, between 994 and 33%, errors in understanding between 873 and 45%, this distribution in the high school group was 567 and 15% in word selection, 487 and 27% in comprehension. The mistakes made were between 573 and 58%. It has been determined that the high rate of errors based on pronunciation and comprehension, language usage habits of the mother tongue occur due to the negative transfer effect in the second language learning processes. It has been observed that pre-learning and habits of the mother tongue in foreign language learning processes impose such difficulties on foreign language learning activities. Following the identification of these determinations, the strategies of overcoming them were structured and the definitions (articles) with the predominant names (articles), pronunciation exercises with playful elements based on intensive repetition, mini texts and dialogues that facilitate the meaning process were repeated in a playful style, with speech exercises and homework.

In the first days, the mistakes were not corrected and the student was relieved. After this process, the students who developed a sense of self-confidence were intervened in the advanced stages by observing the most important rules at a low level and positive results were obtained.

It was observed that the students were particularly afraid of speaking skills, unlike other language skills. It has been found that stress-free and self-consciousness in reading and writing language skills has a relaxing effect in this. With the act of speak, it was evaluated that it is more usual for the student to experience fear of being damaged in dignity and the danger of being ridiculous in the environment by making mistakes, as he presents himself in the audience environment by testing and expressing himself in a form of discourse. It was deemed necessary to eliminate this fear first. This was deemed necessary thanks to the relaxing use of the necessary stimuli to include the student in the classroom environment. Having gained a sense of self-confidence, the student started not to be afraid of doing wrong and over time, he himself corrected his own wrong in action. In this way, he realized the speaking process with a large percentage in the communication criteria.

In the first weeks, it was observed that due to the natural structure of German, the students could not develop the reflex of understanding the verbal difficulties and taking precautions. Nevertheless, especially from the end of the sixth week, the process of reducing errors was clearly observed with the awareness of students' language use habits and error level. It was noticed by the student that language skills were a skill acquired when actively involved in the process as in every skill action, and this situation had a positive effect on the improvement of self-confidence. In addition, thanks to their creative speaking skills, it was determined that the students participated with more intense interest in playful and entertaining text / topic contents in both groups.

Etik Kurul Belgesi: Çalışma, yayın şartları bağlamında, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu ölçütlerine göre 23.02.2021 tarih ve E.2100053368 sayı ile Etik Kurulu onayı alınmıştır.